

سلسله منشورات کنگره بین المللی قرآن و علوم انسانی (۲۴)
علمی پژوهشی - ISC

مجموعه مقالات قرآن و حدیث و قرآن و مستشرقان

جمعی از نویسندگان

زیر نظر:

دکتر محمد علی رضایی اصفهانی

باستان:

دکتر محمد جواد اسکندری

دکتر سید حیدر طباطبائی

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر
المصطفی ﷺ

سرشناسه:	کنگره بین المللی قرآن و علوم انسانی (نخستین: ۱۳۹۶)
عنوان و نام پدیدآور:	International Congress on the Quran and Humanities (1th : 2017)
مشخصات نشر:	مجموعه مقالات قرآن و حدیث و قرآن و مستشرقان / جمعی از نویسندگان؛ زیر نظر: محمدعلی رضایی اصفهانی.
مشخصات ظاهری:	قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۹۶.
فروست:	۳۵۰ ص.
شابک:	سلسله منشورات کنگره بین المللی قرآن و علوم انسانی؛ ۲۴.
وضعیت فهرست نویسی:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۲۷۶-۴
یادداشت:	فیبا
موضوع:	کتابنامه.
موضوع:	قرآن و علوم انسانی -- کنگره ها
موضوع:	Qur'an and humanities -- Congresses*
موضوع:	خاورشناسان -- دیدگاه درباره قرآن -- کنگره ها
موضوع:	Middle East specialists -- Views on the Qur'an -- Congresses
شناسه افزوده:	رضایی اصفهانی، محمدعلی، ۱۳۴۱ -
شناسه افزوده:	اسکندری، محمدحاج، ۱۳۴۰ - طباطبایی، حیدر، ۱۳۵۴ -
شناسه افزوده:	جامعة المصطفی، العالمية، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی
شناسه افزوده:	Almustafa International University Almustafa International Translation and Publication center
رده بندی کتب:	ب ۶۵/۳/۸۶۱۳۹۶
رده بندی دیویی:	۲۹ / ۱۰
شماره کتابشناسی:	۴۹۷۶۲۲

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

سلسله منشورات کنگره بین المللی قرآن و علوم انسانی (۲۴)؛ قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۹۶؛ ۳۵۰ ص.
مجموعه مقالات قرآن و حدیث و قرآن و مستشرقان
مؤلف: جمعی از نویسندگان
زیر نظر: دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی؛ با همکاری: دکتر محمدحاج اسکندری، دکتر سید حیدر طباطبایی
چاپ اول: ۱۳۹۶ ش / ۱۴۳۹ ق
ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی
● چاپ: نازنجستان ● قیمت: ۱۹۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰ نسخه

مراکز پخش

- ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛
تلفن: ۰۹۸ ۳۷۸۳۶۱۳۴ + تلفکس: (داخلی ۱۰۵) ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵
- ایران، قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۱۳۳۱۰۶
- ایران، قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸. تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۴۰۲

 <http://buy-pub.miu.ac.ir/> https://telegram.me/pub_almostafa
 <http://pub.miu.ac.ir> miup@pub.miu.ac.ir

باستناد از دست انداز کتابخانه که فا راجع تولید این اثر یاری رسانند.

مسئولیت تمام مطالب از نظر علمی و ویرایشی به عهده نویسندگان می باشد.
استفاده از مطالب مقالات با ذکر منبع بلامانع است.

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است. راجوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عیت‌بیبان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (دام ظلله العالی) می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، کمپرس علمی به آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گام در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه از انتشار بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی (ص) العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی (ص)

فهرست

سخن دبیر علمی کنگره ۷

فصل اول: قرآن و حدیث

۱. امام خمینی و مجروریت قرآن، با رویکرد به حدیث ثقلین و نگاهی به پیامدها و راهکارها* ۱۲
- علی حسین احتشامی ۱۲
- زهرا گودینی ۱۲
- مژگان نادری ۱۲
۲. مبانی خاص مطالعات میان رشته ای حدیث و علوم* ۳۱
- محمد تقی جوادی ۳۱
۳. اهمیت و نقش مقوله دگرگونی و تطور واژگان در سون رویی با رجه به دانش تاریخ زبان و زبانشناسی** ۴۷
- محمد ایلیا یعقوبی (هندوستان) ۴۷
۴. بررسی درون دینی دیدگاه فریقین درباره «قلمرو حجّت سنت»* ۶۲
- فاطمه رضاداد ۶۲
۵. ظرفیت ادعیه اهل بیت (علیهم السلام) در تفسیر قرآن و نقش آن در مبانی انسان شناسی علوم انسانی* ۸۴
- محمود کریمی ۸۴
- علی عبدالله زاده ۸۴
۶. نقد و بررسی روایات تفسیری آیه «إِقْرَبِ السَّاعَةَ وَ انشَقَّ الْقَمَرُ»* ۱۰۶
- مرضیه احمدی ۱۰۶
۷. تأثیر فضای صدور بر شکل گیری احادیث طبی در قالب قضیه حقیقه یا خارجه** ۱۲۴
- حسین محققیان ۱۲۴
- محمد کاظم رحمان ستایش ۱۲۴
۸. اجمالی از نظریه پردازی های حدیثی نسبت به علوم انسانی* ۱۴۵
- سیدلقمان حکیمی ۱۴۵

فصل دوم: قرآن و مستشرقان

۱. نقد و بررسی مقاله آفرینش دایره المعارف قرآن* ۱۸۶
- محمد علی رضایی اصفهانی ۱۸۶

- ۱۸۶ رفیع میرزا محمد
- ۲۰۴ ۲. مستشرقان و اعجاز علمی قرآن؛ مطالعه موردی؛ گزاره های تاریخی، اخبار غیبی و سیاسی قرآن *
- ۲۰۴ محمد تقی قاضلی
- ۲۲۱ ۳. نقد مقاله «سلامت» از دائرة المعارف اولیور لیمن *
- ۲۲۱ طرلان سیف الله اف (تاجیکستان)
- ۲۵۴ ۴. نقد و بررسی مقاله «تفسیر» در دانشنامه قرآن کریم اولیور لیمن *
- ۲۵۴ داود بشیر زاده
- ۲۸۸ ۵. رویکرد قرآنی مادلونگ به مسئله جانشینی پیامبر ﷺ و بازتاب آن در آثار خاورشناسان *
- ۲۸۸ محمد حسین محمدی
- ۲۸۸ یاقر ریاحی
- ۳۰۹ ۶. مستشرقان و هنر مصه گویی قرآن *
- ۳۰۹ عبدالحسین شورجه
- ۳۰۹ سمیرا حیاتی
- ۳۴۰ ۷. نقد دیدگاه کلود ژیلیو در مورد صدر قرآن *
- ۳۴۰ سید حسین شفیع دارابی
- ۳۴۰ دکتری تفسیر و علوم قرآن

سخن دبیر علمی کنگره

درآمد

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلتي هي اقْـوَمُ﴾ (اسراء/ ۹)

مقام معظم رهبری (دام الله العالی):

ریشه و پایه و اساس علوم انسانی را در قرآن باید پیدا کرد^۱.

قرآن کریم نوری الهی است که برای هدایت بشر در تمام ابعاد زندگی نازل شده است از این رو در ابعاد معنوی، علمی و... راه بشر را روشن کرده و او را به سعادت رهنمون می‌شود.

از این رو قرآن کریم با توجه به احادیث و مبانی علیه السلام اهل بیت علیهم السلام همانطور که رابطه انسان را با خدا (مثل شیوه عبادت، دعا و...) تنظیم می‌کند رابطه انسان‌ها با همدیگر و با طبیعت و حتی رابطه انسان با خود را تبیین و تنظیم می‌کند از این رو سبب است که قرآن شیوه‌های تربیت انسان، روابط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و... را به صورت کلی و راهبردی (و گاهی به صورت جزئی) بیان کرده است.

البته این به آن معنا نیست که انتظار داشته باشیم همه جزئیات علوم در قرآن وجود داشته باشد؛ بلکه مقصود آن است که قرآن به مبانی، اهداف، اصول و برخی روش‌های علوم اشاره می‌کند و به این صورت به علوم بشری به ویژه علوم انسانی جهت‌دهی می‌کند تا از این طریق هدایت همه جانبه انسان را محقق سازد و از انحرافات جلوگیری کند که در اثر علم ناقص بشری حاصل می‌شود تا انسان به سعادت و کمال نهایی خود برسد.

اول: ضرورت موضوع کنگره

علوم انسانی رایج در شرق، ترجمه شده و برگرفته از علوم انسانی غربی است که لازم است

۱. از بیانات معظم له در دیدار جمعی از بانوان قرآن پژوه کشور ۱۳۸۸/۷/۲۸ Khamenei.ir

تحول جدی در آنها صورت گیرد و بر اساس فرهنگ قرآنی بازسازی و جهت‌دهی شود چرا که: اولاً این علوم بر اساس مبانی خاص فرهنگ غرب (مثل اومانیسم، سکولاریسم و...) شکل گرفته است که لازم است بر اساس مبانی صحیح بازسازی شود.

ثانیاً برخی آموزه‌های علوم انسانی رایج با احکام و آموزه‌های اسلامی سازگار نیست و لازم است اصلاح شود.

ثالثاً علوم بشری در مسیر خود در حال تکامل است و علوم انسانی فعلی نیز از این قاعده مستثنی نیست.

بهترین منبع برای این بازسازی، اصلاح و تکمیل علوم انسانی، قرآن کریم است. چرا که تن‌ها کتاب الهی تحریف نشده در جهان است که معجزه جاویدان، فرازمانی و فرامکانی پیامبر اسلام ﷺ است؛ که مبنای حکمت آمیز که سخن خداست و هیچ انحراف و نقصی در آن راه ندارد.

قرآن کریم در موارد متعدد در پیش از دو هزار آیه) به مطالب علوم به‌ویژه علوم انسانی (که پیوند ناگسستنی با موضوع این کتاب است، هدایت زندگی انسان دارد) پرداخته است.

مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای - دامت برکاته - از سال‌ها قبل مکرر بر ضرورت تحول در علوم انسانی بر اساس قرآن تأکید کرده‌اند. چرا که نیاز دانشگاه‌ها و جوامع شرقی در حوزه‌های سیاست، اقتصاد، تربیت، مدیریت و... است و این تأکیدها ضرورت موضوع و لزوم برگزاری این کنگره را دوچندان کرد.

دوم: پیشینه کنگره

حدود ده سال است که گروه قرآن و علوم در جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمیه شکل گرفت و رشته قرآن و علوم با ده گرایش (تربیت، سیاست، اقتصاد، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مدیریت، حقوق، بهداشت سلامت و...) در مدرسه عالی قرآن و حدیث جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمیه با مجوز وزارت علوم ایران شروع شد.

یکی از ضرورت‌های قرآنی، تحول در علوم انسانی بر اساس قرآن بود که موضوع رشته فوق گروه علمی آن بود، لذا با توجه به تأکید مقام معظم رهبری - دامت برکاته - از سال ۱۳۹۴ ش مقدمات این کنگره آغاز شد و از سال ۱۳۹۵ ش با حمایت آیت‌الله اعرافی ریاست جامعه و مسئولان دیگر جامعه کار کنگره عملاً شروع شد. بعد از تصویب طرحنامه، شورای سیاست‌گذاری و علمی کنگره تشکیل شد و به درجه علمی - پژوهشی و ISC نایل شد و از

مهرماه ۱۳۹۵ دریافت چکیده و مقالات آغاز شد.

در پی استقبال گسترده اساتید، دانشجویان، طلاب، قرآن پژوهان حوزه و دانشگاه از این کنگره و دریافت بیش از ۱۱۵۲ چکیده و مقاله، زمان کنگره چندین بار تمدید و در نهایت مصوب شد در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۹ برگزار شود.

شورای علمی و سیاست‌گذاری کنگره در اول خرداد ۱۳۹۶ خدمت مقام معظم رهبری (دام‌ظله‌العالی) رسیدند و گزارشی از امور کنگره محضر ایشان عرضه شد؛ ایشان ضمن تأیید اصل کار و تشویق دست‌اندرکاران، بر کیفیت کار تأکید فرمودند. از این‌رو مسئولان و ارزیابان کنگره با دقت نظر بیشتری به ارزیابی مقالات پرداختند و از ۶۶۲ مقاله رسیده حدود نصف آنها پذیرش نشد. در نهایت ۱۲۲ مقاله علمی پژوهشی و ۲۶۷ مقاله علمی ترویجی پذیرفته شد که در مجموعه منشورات کنگره بین المللی قرآن و علوم انسانی منتشر و در اختیار محققان قرار می‌گیرد.

در پایان از ریاست محترم جامعه المصطفی (ع) العالمیه آیت الله اعرافی و ریاست محترم مجتمع آموزش عالی امام خمینی (ع) حجت الاسلام والمسلمین دکتر زارعان و همه مسئولان و همکاران در کنگره، که همواره یاور و شوقا بودند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

والله اعلم
والحمد لله رب العالمین

دبیر علمی کنگره

دکتر محمد علی رضایی اصفهانی

استاد تمام جامعه المصطفی (ع) العالمیه

۱۳۹۶/۷/۱۴